

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД  
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»  
ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН  
КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету  
міжнародних економічних відносин  
проф.Палінчак М.М.  
«29» \_\_\_\_\_ 2021 р.



Робоча програма з дисципліни

«РЕГІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА ЄС»

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Галузь знань	29 Міжнародні відносини
Спеціальність	292 «Міжнародні економічні відносини»
Освітня програма	«Міжнародні економічні відносини»
Статус дисципліни	вибіркова
Мова навчання	Українська, англійська

УЖГОРОД – 2021



Робоча програма з дисципліни «**Регіональна політика ЄС**» для здобувачів другого рівня (магістерського) вищої освіти галузі знань **29 Міжнародні відносини** спеціальності **292 Міжнародні економічні відносини** освітньої програми «Міжнародні економічні відносини»

**РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:**

Цалан М.І., к.е.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри Міжнародних економічних відносин протокол № 10 від «5» 05 2021 р.

Завідувач кафедри  д.е.н., проф. Приходько В.П.

Схвалено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин протокол № 4 від «2» 04 2021 р.

Голова науково-методичної комісії  к.е.н., доц. Ерфан Є.А.

© Цалан М.І., 2021 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2021 р.

## ВСТУП

Регіональна політика ЄС (Політика згуртування) — політика, яка має на меті покращення економічного добробуту регіонів Європейського Союзу, а також запобігання регіональним диспропорціям. Понад третина бюджету ЄС витрачається на подолання економічних, соціальних і територіальних розбіжностей ЄС, реструктуризацію занепалих територій та розвиток аграрної сфери. Ця політика зорієнтована на підвищення конкурентоспроможності регіонів, заохочення економічного зростання і створення нових робочих місць. Заходи також спрямовані на розв'язання більш широкого кола проблем, які мають місце у сьогодишньому світі, зокрема кліматичні зміни, енергопостачання і глобалізація.

Курс «Регіональна політика ЄС» є нормативною дисципліною. Засвоєння основних тем курсу повинно допомогти здобувачам освітньо-кваліфікаційного рівня магістра, майбутнім фахівцям у сфері міжнародних економічних відносин отримати ґрунтовні знання та розуміння основних аспектів формування та функціонування регіональної політики ЄС, теорій регіональної економіки, еволюції регіональної політики Європейського Союзу, транскордонної співпраці у межах регіональної політики Європейського Союзу.

У результаті вивчення курсу «Регіональна політика ЄС» студенти складають залік.

## 1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом		
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання	Іноземці та ОБГ
Кількість кредитів ЄКТС – 3,5	Рік підготовки:		
Загальна кількість годин – 105	1	1	1
Кількість модулів – 2	Семестр:		
Тижневих годин для денної форми навчання: 2 аудиторних – 36 (денна ф.н.); 10 (заоч. ф.н.); 40 (іноземці та ОБГ).  самостійної роботи студента – 69 (денна ф.н.)	1	1	1
	Лекції:		
	24	8	24
	Практичні (семінарські):		
	12	2	16
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:		
	-	-	-
Форма підсумкового контролю: Усний залік, тести в системі Moodle	Самостійна робота:		
	69	95	65

## 2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Регіональна політика ЄС» є розширити знання студентів про соціально-економічний потенціал, регіональну політику та перспективи розвитку Європейського союзу, а також осмислити основні завдання, які стоять на шляху розвитку регіональної політики та євроінтеграції України.



Відповідно до основних положень освітньо-професійної програми, вивчення дисципліни «Регіональна політика ЄС» сприяє формуванню у студентів таких компетентностей:

- здатність до формування пропозицій та прийняття обґрунтованих рішень щодо налагодження міжнародних економічних відносин на всіх рівнях їх реалізації;
- здатність розробляти та аналізувати моделі розвитку національних економік, їх сильні та слабкі сторони, що визначають їх роль у сучасній світогосподарській системі;
- вміння застосовувати кумулятивні знання в умовах розвитку нової економіки, виявлення закономірностей та тенденцій новітнього розвитку світового господарства;
- здатність визначати геоекономічні стратегії країн та їх регіональні економічні пріоритети з позиції національних економічних інтересів;
- спроможність до прийняття оптимальних рішень у процесі реалізації державної стратегії розвитку ЗЕД з метою забезпечення конкурентоспроможного розвитку держави;
- здатність до аналізу кон'юнктури світових ринків, розробки та вибору перспективних напрямків розвитку держав в умовах криз у світовому господарстві.

### **3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Регіональна політика ЄС» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

- ОК 3 – Транснаціоналізація світової економіки;
- ОК 5 – Глобальна макроекономічна політика;
- ОК 7 – Зовнішньоекономічна діяльність України;
- ОК 8 – Політична глобалізація.

#### 4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньо-професійної програми «**Міжнародні економічні відносини**», вивчення навчальної дисципліни «Регіональна політика ЄС» сприяє досягненню студентами таких програмних результатів навчання (ПРН):

<b>Програмні результати навчання</b>	<b>Шифр ПРН</b>
Аналізувати нормативно-правові документи, оцінювати аналітичні звіти, грамотно використовувати нормативно-розпорядчі документи та довідкові матеріали, вести прикладні аналітичні розробки, професійно готувати аналітичні матеріали з метою формування пропозиції налагодження міжнародних економічних відносин на всіх рівнях їх реалізації.	ПРН 6
Розуміти сутність соціального виміру глобального економічного розвитку та імплементувати принципи соціальної відповідальності в діяльності суб'єктів МEB.	ПРН 10
Визначати геоекономічні стратегії країн та їх регіональні економічні пріоритети з урахуванням національних економічних інтересів та безпекової компоненти міжнародних економічних відносин у контексті глобальних проблем людства і асиметричності розподілу світових ресурсів.	ПРН 12
Оцінювати, аналізувати та прогнозувати зовнішньоекономічну діяльність, визначати пріоритети розвитку прикордонного регіону в умовах поглиблення співпраці з Європейським Союзом.	ПРН 16
Аналізувати прояви, тенденції та наслідки міжнародних інтеграційних процесів для глобального економічного середовища загалом та національних економік зокрема.	ПРН 17

Вивчивши матеріал курсу «Регіональна політика ЄС» здобувачі вищої освіти повинні досягнути таких очікуваних результатів навчання:

<b>Очікувані результати навчання з дисципліни</b>	<b>Шифр ПРН</b>
Проводити аналіз та оцінку нормативно-правових документів та аналітичних звітів, здійснювати прикладні аналітичні розробки, вміти готувати аналітичні матеріали з метою налагодження міжнародних економічних відносин на всіх рівнях їх реалізації в умовах швидкозмінного середовища світової економіки.	ПРН 6
Розуміти сутність та значимість соціальної компоненти глобальної економіки та застосовувати принципи соціальної відповідальності у діяльності суб'єктів МEB у сучасних умовах.	ПРН 10

Оцінювати розроблені геоекономічні стратегії країн та їх регіональні економічні особливості та пріоритети з урахуванням національних інтересів та питань безпеки міжнародних економічних відносин в контексті вирішення глобальних проблем людства і асиметричності розвитку світового господарства.	ПРН 12
Здійснювати оцінку, аналіз та розробляти прогноз розвитку ЗЕД прикордонних регіонів в умовах поглиблення співпраці з Європейським Союзом.	ПРН 16
Аналізувати та формувати розуміння результатів міжнародних інтеграційних процесів як для національних економік, так і для глобального економічного середовища загалом.	ПРН 17

## **5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ**

### **Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання**

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни «Регіональна політика ЄС» є:

- доповіді студентів на практичних заняттях;
- презентації опрацьованого матеріалу за темами лекційних та практичних занять;
- групова підготовка наукових доповідей для виступу на наукових конференціях;
- есе та реферат;
- тестування;
- залік.

### **Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання**

*Форми поточного контролю:*

- підготовка доповідей до обговорення на практичних заняттях;
- підготовка презентацій для наочного представлення опрацьованого матеріалу;
- обговорення дискусійних питань щодо теми практичних занять із формулюванням власної позиції та власного бачення;
- підготовка дотичних питань до лекційних тем для ширшого опрацювання та засвоєння теми;

- аналіз та вивчення запропонованих тем для написання есе та рефератів.

*Форма модульного контролю:* письмове тестування.

*Форма підсумкового семестрового контролю:* усний залік, в умовах дистанційного навчання – тестування у системі Moodle.

#### **Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)**

Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	50	100
12	12	12	14		

T1, T2 – теми курсу «Регіональна політика ЄС».

#### **Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)**

Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота	Сума
T5	T6	T7	T8	50	100
12	12	12	14		

T1, T2 – теми курсу «Регіональна політика ЄС».

#### **Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни**

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
<b>Практичні (семінарські) заняття, у т.ч.:</b>	<b>3</b>	<b>50</b>	<b>3</b>	<b>50</b>
Доповідь	8	24	8	24
Презентація	2	6	2	6
Реферат	1	10	1	10
Есе	1	10	1	10
<b>Модульна контрольна робота</b>	<b>1</b>	<b>50</b>	<b>1</b>	<b>50</b>
<b>Разом</b>		<b>100</b>		<b>100</b>

#### **Критерії оцінювання модульної контрольної роботи**

Протягом семестру студенти виконують дві модульні контрольні роботи, кожна з яких оцінюється у 50 балів. Модульні контрольні роботи сформовані у формі тестових завдань, кількістю 25 тестів, які оцінюються у 2 бали кожний.



## **Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю**

Оцінка знань, умінь та практичних навичок студента, набутих у процесі вивчення дисципліни "Регіональна політика ЄС" здійснюється у межах 100-бальної системи.

Оцінка знань здобувачів вищої освіти здійснюється на основі результатів:

- поточного контролю знань;
- підсумкового контролю знань (заліку).

*Поточний контроль знань студентів здійснюється за двома компонентами:*

- контроль систематичності відвідування лекційних та практичних занять та активності роботи студента на заняттях протягом семестру;
- контроль за виконанням модульних контрольних робіт.

*При контролі систематичності та активності роботи студента оцінці підлягають:*

- відвідування занять як лекційних, так і практичних;
- активність на семінарських заняттях;
- рівень засвоєння та володіння програмним матеріалом, висловлення власної позиції та розуміння вивчених тем.

Максимальна оцінка контролю систематичності та активності роботи студента становить 50 балів і окремо 50 балів студент може отримати за виконання модульних контрольних тестів, що разом становить 100 балів за один модуль.

*Підсумкова оцінка з дисципліни*

Підсумкова оцінка з вивчення навчальної дисципліни «Регіональна політика ЄС» - це середнє арифметичне за два модулі, і максимально може становити 100 балів.

У разі непогодження студента із отриманим балом протягом поточного контролю знань, набравши мінімально 35 балів, що підтверджує отримання

допуску, студент має право скласти залік з дисципліни і таким чином змінити отриманий бал протягом семестру.

## 6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

### 6.1. Зміст навчальної дисципліни

#### Модуль 1

Тема 1. Теоретико-методологічні основи регіональної політики.

Тема 2. Теорії регіональної економіки та її основні напрями.

Тема 3. Еволюція регіональної політики Європейського Союзу.

Тема 4. Принципи європейської регіональної політики.

#### Модуль 2

Тема 5. Організації та об'єднання органів місцевого самоврядування ЄС.

Тема 6. Транскордонна співпраця в межах регіональної політики Європейського Союзу.

Тема 7: Регіональний розвиток в умовах глобалізації.

Тема 8: Регіональна політика ЄС: можливості застосування в Україні.

### 6.2. Структура навчальної дисципліни

#### *Денна форма навчання*

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання					
	у тому числі					
	Усього	лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
<b>Модуль 1</b>						
Тема 1. Теоретико-методологічні основи регіональної політики.	<b>13</b>	3	2	-	-	8
Тема 2. Теорії регіональної економіки та її основні напрями.	<b>13</b>	3	1	-	-	9
Тема 3. Еволюція регіональної політики Європейського Союзу.	<b>14</b>	3	2	-	-	9
Тема 4. Принципи європейської регіональної політики.	<b>13</b>	3	1	-	-	9

Модульна контрольна робота	-	-	-	-	-	-
<b>Разом за модуль</b>	<b>53</b>	<b>12</b>	<b>6</b>			<b>3 5</b>
<b>Модуль 2</b>						
Тема 5. Організації та об'єднання органів місцевого самоврядування ЄС.	<b>13</b>	3	2	-	-	8
Тема 6. Транскордонна співпраця в межах регіональної політики Європейського Союзу.	<b>13</b>	3	1	-	-	9
Тема 7: Регіональний розвиток в умовах глобалізації.	<b>13</b>	3	2	-	-	8
Тема 8: Регіональна політика ЄС: можливості застосування в Україні	<b>13</b>	3	1	-	-	9
Модульна контрольна робота	-	-	-	-	-	-
<b>Разом за модуль</b>	<b>52</b>	<b>12</b>	<b>6</b>	-	-	<b>34</b>

### *Заочна форма навчання*

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання					
	у тому числі					
	Усього	лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
<b>Модуль 1</b>						
Тема 1. Теоретико-методологічні основи регіональної політики.	<b>13</b>	1	-	-	-	12
Тема 2. Теорії регіональної економіки та її основні напрями.	<b>14</b>	1	1	-	-	12
Тема 3. Еволюція регіональної політики Європейського Союзу.	<b>13</b>	1	-	-	-	12
Тема 4. Принципи європейської регіональної політики.	<b>13</b>	1	-	-	-	12
Модульна контрольна робота	-	-	-	-	-	-
<b>Разом за модуль</b>	<b>53</b>	<b>4</b>	<b>1</b>	-	-	<b>48</b>
<b>Модуль 2</b>						

Тема 5. Організації та об'єднання органів місцевого самоврядування ЄС.	<b>13</b>	1	-	-	-	12
Тема 6. Транскордонна співпраця в межах регіональної політики Європейського Союзу.	<b>13</b>	1	-	-	-	12
Тема 7: Регіональний розвиток в умовах глобалізації.	<b>13</b>	1	-	-	-	12
Тема 8: Регіональна політика ЄС: можливості застосування в Україні	<b>13</b>	1	1	-	-	11
Модульна контрольна робота	-	-	-	-	-	-
<b>Разом за модуль</b>	<b>52</b>	<b>4</b>	<b>1</b>	-	-	<b>47</b>

### *Іноземці та особи без громадянства*

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
Модуль 1						
Тема 1. Теоретико-методологічні основи регіональної політики.	13	3	2	-	-	8
Тема 2. Теорії регіональної економіки та її основні напрями.	14	3	2	-	-	9
Тема 3. Еволюція регіональної політики Європейського Союзу.	13	3	2	-	-	8
Тема 4. Принципи європейської регіональної політики.	13	3	2	-	-	8
Модульна контрольна робота	-	-	-	-	-	-
Разом за модуль	53	12	8	-	-	33
Модуль 2						
Тема 5. Організації та об'єднання органів місцевого самоврядування ЄС.	13	3	2	-	-	8



Тема 6. Транскордонна співпраця в межах регіональної політики Європейського Союзу.	<b>13</b>	3	2	-	-	8
Тема 7: Регіональний розвиток в умовах глобалізації.	<b>13</b>	3	2	-	-	8
Тема 8: Регіональна політика ЄС: можливості застосування в Україні	<b>13</b>	3	2	-	-	8
Модульна контрольна робота	-	-	-	-	-	-
<b>Разом за модуль</b>	<b>52</b>	<b>12</b>	<b>8</b>	-	-	<b>32</b>

### 6.3. Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин		
		Денна	Заочна	Іноземці та ОБГ
1	Тема 1. Теоретико-методологічні основи регіональної політики.	2	-	2
2	Тема 2. Теорії регіональної економіки та її основні напрями.	1	1	2
3	Тема 3. Еволюція регіональної політики Європейського Союзу.	2	-	2
4	Тема 4. Принципи європейської регіональної політики.	1	-	2
5	Тема 5. Організації та об'єднання органів місцевого самоврядування ЄС.	2	-	2
6	Тема 6. Транскордонна співпраця в межах регіональної політики Європейського Союзу.	1	-	2
7	Тема 7: Регіональний розвиток в умовах глобалізації.	2	-	2
8	Тема 8: Регіональна політика ЄС: можливості застосування в Україні	1	1	2
<b>Разом</b>		12	2	16

### 6.4. Самостійна робота студента

№ з/п	Назва теми	Кількість годин		
		Денна	Заочна	Іноземці та ОБГ
1	Тема 1. Теоретико-методологічні основи регіональної політики.	8	12	8

2	Тема 2. Теорії регіональної економіки та її основні напрями.	9	12	9
3	Тема 3. Еволюція регіональної політики Європейського Союзу.	9	12	8
4	Тема 4. Принципи європейської регіональної політики.	9	12	8
5	Тема 5. Організації та об'єднання органів місцевого самоврядування ЄС.	8	12	8
6	Тема 6. Транскордонна співпраця в межах регіональної політики Європейського Союзу.	9	12	8
7	Тема 7: Регіональний розвиток в умовах глобалізації.	8	12	8
8	Тема 8: Регіональна політика ЄС: можливості застосування в Україні	9	11	8
<b>Разом</b>		69	95	65

### **Тема 1. Теоретико-методологічні основи регіональної політики.**

Суть та визначення регіональної науки. Поняття регіону, території, простору та їх класифікація. Розуміння регіональної політики та регіональної економіки. Відмінності регіональної політики та регіональної економіки та їх взаємодія.

### **Тема 2. Теорії регіональної економіки та її основні напрями.**

Теорії спеціалізації регіональної економіки. Теорії розміщення господарської діяльності. Сучасні напрями розвитку регіональної економіки.

### **Тема 3. Еволюція регіональної політики Європейського Союзу.**

Ідея та витоки регіональної політики ЄС. Інструменти спільної регіональної політики ЄС. Функціонування Європейського фонду регіонального розвитку. Реформування Структурних фондів ЄС. Трансформація основ функціонування Структурних фондів Європейського Союзу.

### **Тема 4. Принципи європейської регіональної політики.**

Ключові принципи регіональної політики ЄС. Принципи організації регіональної політики ЄС. Принципи фінансування політики регіонального розвитку. Оцінка соціально-економічної ефективності регіональної політики в Європейському Союзі.

### **Тема 5. Організації та об'єднання органів місцевого самоврядування ЄС.**

Теорії й моделі місцевого самоврядування. Консультативно-представницькі органи європейських регіонів. Ініціативні організації та об'єднання європейських регіонів.

## **Тема 6. Транскордонна співпраця в межах регіональної політики Європейського Союзу.**

Поняття міжнародної співпраці регіонів. Форми, суб'єкти та функції інституцій транскордонної співпраці ЄС. Програми фінансової допомоги ЄС щодо сприяння розвитку транскордонної співпраці. Аналіз організаційно-правового забезпечення міжнародної співпраці регіонів.

## **Тема 7. Регіональний розвиток в умовах глобалізації.**

Регіональна парадигма в умовах глобалізації економіки. Значення регіонального розвитку в умовах глобалізаційних змін. Практика економічної інтеграції в регіональних економічних системах. Переваги інтеграційних процесів та їх вплив на економічний розвиток регіонів. Проблематика реформування територіального устрою країн. Регіональна перспектива в глобалізованому суспільстві.

## **Тема 8. Регіональна політика ЄС: можливості застосування в Україні.**

Сучасні тенденції регіоналізації та їх роль в європейських інтеграційних процесах. Моделі регіонального розвитку країн ЄС в контексті економічних реформ. Трансформація регіональної політики ЄС: висновки для України. Можливість та перспективи застосування досвіду ЄС у сфері регіонального розвитку для України. Організація органів регіональної влади країн ЄС: досвід для України. Основні принципи, напрями та завдання державної регіональної політики України щодо забезпечення сталого регіонального розвитку (на прикладі країн ЄС).

### **6.5. Індивідуальні завдання**

#### **Теми для написання рефератів та есе з дисципліни «Регіональна політика ЄС»**

1. Регіональна політика як одна з горизонтальних політик ЄС.
2. Місце регіональної політики серед горизонтальних політик ЄС.
3. Еволюція регіональної політики ЄС.
4. Цілі регіональної політики ЄС.
5. Витоки регіональної політики ЄС.
6. Інструменти регіональної політики ЄС.
7. Практика реалізації регіональної політики ЄС.
8. Регіональна політика ЄС: практичний досвід для України.
9. Роль Структурних фондів у регіональному розвитку ЄС.
10. Актуальні прооблеми європейської інтеграції України.
11. Співпраця регіонів України з країнами ЄС.
12. Європейська регіональна політика: натхнення для країн, що не входять до ЄС.

13. Проблеми регіонального розвитку в ЄС та Україні.
14. Взаємодія європейської регіональної політики та політики охорони навколишнього середовища.
15. Перспективні пріоритетні напрямки розвитку регіональної політики ЄС.
16. Особливості національної регіональної політики ЄС.
17. Особливості наднаціональної регіональної політики ЄС.
18. Смарт – спеціалізація у стратегіях регіонального розвитку ЄС.
19. Вдосконалення місцевого самоврядування у країнах ЄС.
20. Ефективність регіонального розвитку як фактор пришвидшення інтеграції України до ЄС.

## **7. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЯКІ ВІНОСЯТЬСЯ НА МОДУЛЬНІ КОНТРОЛЬНІ РОБОТИ**

### **Питання для підготовки до модульної контрольної роботи №1**

1. Суть та визначення регіональної науки.
2. Поняття регіону, території, простору.
3. Розуміння регіональної політики та регіональної економіки.
4. Теорії спеціалізації регіональної економіки та розміщення господарської діяльності.
5. Сучасні напрями розвитку регіональної економіки.
6. Ідея та витоки регіональної політики ЄС.
7. Інструменти спільної регіональної політики ЄС.
8. Структурні фонди ЄС.
9. Основи формування регіональної політики ЄС.
10. Принципи організації регіональної політики ЄС.
11. Оцінка соціально-економічної ефективності регіональної політики в Європейському Союзі.
12. Теоретичні засади та практика моніторингу регіональної політики ЄС.

### **Питання для підготовки до модульної контрольної роботи №2**

1. Теорії та моделі місцевого самоврядування.
2. Консультативно-представницькі органи європейських регіонів.



3. Поняття міжнародної співпраці регіонів.
4. Транскордонний кластер як нова форма транскордонного співробітництва.
5. Інституційне забезпечення транскордонного співробітництва ЄС.
6. Регіональна парадигма в умовах глобалізації економіки.
7. Практика економічної інтеграції в регіональних економічних системах.
8. Проблематика реформування територіального устрою країн.
9. Регіональна перспектива в глобалізованому суспільстві.
10. Сучасні тенденції регіоналізації та їх роль в європейських інтеграційних процесах.
11. Моделі регіонального розвитку країн ЄС в контексті економічних реформ.
12. Трансформація регіональної політики ЄС: висновки для України.
13. Організація органів регіональної влади країн ЄС: досвід для України.
14. Основні принципи, напрями та завдання державної регіональної політики України щодо забезпечення сталого регіонального розвитку (на прикладі країн ЄС).

## **8. ЗРАЗОК ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ**

1. До інструментів фінансового стимулювання в ЄС відносять:  
а) податкові пільги; б) інвестиційні гранти, субсидіювання відсоткових ставок;  
в) податкові знижки та транскордонні пільги; г) всі відповіді вірні.
2. Що є предметом дослідження регіональної економіки?  
а) економіка окремого регіону; б) економічні зв'язки між регіонами; в) регіональні системи; г) розміщення продуктивних сил; д) відповіді а і б вірні; е) всі відповіді вірні.
3. Галузі спеціалізації бувають:  
а) ефективні та неефективні; б) продуктивні та непродуктивні; в) профільні та непрофільні.
4. Течія, в основі якої теорія про те, що міжнародний поділ праці формується залежно від природного середовища, називається:  
а) теорія потенціалів К. Ф. Гауса; б) енвайронменталізм; в) географічний детермінізм; г) теорія кластеризації А. Портера.
5. Сфера людської діяльності, спрямована на вироблення нових знань про природу, суспільство і мислення, це - :

а) релігія; б) наука; в) філософія.

6. Властивості регіону поділяють на:

а) специфічні та спеціальні; б) продуктивні та непродуктивні; в) загальні та специфічні.

7. Суть якої міждисциплінарної науки полягає у комплексному підході до вирішення сукупності всіх соціально-економічних, політичних, історичних, природно-екологічних та інших аспектів регіонального розвитку?

а) регіоналізації; б) регіоналістики; в) релігієзнавства.

8. Принцип організації регіональної політики ЄС, який полягає у взаємодоповнюваності основних видів економічної політики, кожний з яких по-різному реалізується в рамках ЄС залежно від рівнів суб'єктів інтеграції, називається:

а) принцип компліментарності; б) принцип субсидіарності; в) принцип концентрації.

9. До підфункцій регіону як системи відносять:

а) адаптивну; б) цільову; в) інтегровану; г) функцію регулювання прихованих напрямків розвитку системи; д) всі відповіді вірні; е) немає жодної вірної відповіді.

10. До загальних тенденцій регулювання регіональної політики відносять:

а) посилення стимулюючої функції держави; б) удосконалення адміністративно-територіального устрою; в) децентралізацію; г) відповіді а, б, в – вірні.

11. Об'єктами вивчення регіональної економіки є економічний потенціал, галузеві та міжгалузеві комплекси, інфраструктура, системи територіальної організації господарства і суспільства, внутрішні й зовнішні зв'язки територіально-господарських комплексів, система і механізми регіонального управління.

а) Так; б) Ні; в) Частково.

12. Принцип організації регіональної політики ЄС, який полягає у забезпеченні ресурсами Структурних Фондів ЄС найменш розвинутих територій ЄС при суворому національному контролі за недопустимістю розпорошення коштів, це:

а) принцип концентрації; б) принцип компліментарності; в) принцип партнерства.

13. Функція регіону, яка вивчає вирішення проблем, що пов'язані з утилізацією відходів, зниженням матеріаломісткості виробництва, очищенням води тощо, називається:

а) господарча; б) екологічна; в) демографічна.

14. Регіони, які орієнтовані на внутрішні ринки і низький платоспроможний попит населення, це регіони - ...:

а) інтроверти; б) екстраверти.

15. Концепції регіонального розвитку групують за такими напрямками:

а) теорії розміщення виробництва; б) теорії регіональної спеціалізації і міжрегіональної торгівлі; в) нові теорії розміщення діяльності та просторової організації економіки; г) новітні концепції регіонального розвитку; д) немає жодної вірної відповіді; е) всі відповіді вірні.

16. Назвіть типи районування.

а) адміністративне; б) планове; в) економічне; г) індустріальне; д) всі відповіді вірні; е) немає жодної вірної відповіді.

17. Фонд Згуртованості концентрує свою увагу на проєктах, пов'язаних із розвитком транспорту й охороною навколишнього середовища.

а) Так; б) Ні.

18. Назвіть види регіональної спеціалізації:

а) внутрішньорегіональна; б) міжрегіональна; в) міжнародна; г) всі відповіді вірні; д) всі відповіді невірні.

19. Фінансовим інструментом реалізації регіональної політики ЄС є:

а) пенсійні фонди; б) амортизаційні фонди; в) структурні фонди.

20. Міждисциплінарна наука, що вивчає об'єктивні процеси регіоналізації, це:

а) глобалізм; б) глобалістика; в) регіоналістика; г) немає жодної вірної відповіді.

21. Сьогодні регіональна політика має такі основні напрямки:

а) допомога менш розвиненим регіонам; б) покращення регіональної конкурентоспроможності і зайнятості; в) сприяння співпраці між регіонами і країнами, щоб зменшити економічне значення національних кордонів; г) всі відповіді вірні.

22. Народне господарство “в мініатюрі” – це:

а) регіон; б) територія; в) простір.

23. Принцип організації регіональної політики ЄС, який передбачає взаємодоповнюючий характер субсидій, це:

а) принцип концентрації; б) принцип партнерства; в) принцип компліментарності.

24. “Регіональна політика ЄС представляє собою політику, що визначає та орієнтується на можливості для майбутнього, мобілізуючи недостатньо використаний потенціал, а не виплачуючи компенсацію за проблеми минулого”.

а) Так; б) Ні; в) Частково.

25. Процес творчої діяльності по отриманню нового знання, і результат цієї діяльності у вигляді цілісної системи знань, сформульованих на основі певних принципів – це:

а) територія; б) наука; в) простір.

## **9. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЯКІ ВІНОСЯТЬСЯ НА ЗАЛІК**

1. Суть та визначення регіональної науки.

2. Поняття регіону, території, простору.

3. Розуміння регіональної політики та регіональної економіки.

4. Теорії спеціалізації регіональної економіки та розміщення господарської діяльності.
5. Сучасні напрями розвитку регіональної економіки.
6. Ідея та витоки регіональної політики ЄС.
7. Інструменти спільної регіональної політики ЄС.
8. Структурні фонди ЄС.
9. Основи формування регіональної політики ЄС.
10. Принципи організації регіональної політики ЄС.
11. Оцінка соціально-економічної ефективності регіональної політики в Європейському Союзі.
12. Теоретичні засади та практика моніторингу регіональної політики ЄС.
13. Теорії та моделі місцевого самоврядування.
14. Консультативно-представницькі органи європейських регіонів.
15. Поняття міжнародної співпраці регіонів.
16. Транскордонний кластер як нова форма транскордонного співробітництва.
17. Інституційне забезпечення транскордонного співробітництва ЄС.
18. Регіональна парадигма в умовах глобалізації економіки.
19. Практика економічної інтеграції в регіональних економічних системах.
20. Проблематика реформування територіального устрою країн.
21. Регіональна перспектива в глобалізованому суспільстві.
22. Сучасні тенденції регіоналізації та їх роль в європейських інтеграційних процесах.
23. Моделі регіонального розвитку країн ЄС в контексті економічних реформ.
24. Трансформація регіональної політики ЄС: висновки для України.
25. Організація органів регіональної влади країн ЄС: досвід для України.
26. Основні принципи, напрями та завдання державної регіональної політики України щодо забезпечення сталого регіонального розвитку (на прикладі країн ЄС).

## **10. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА «РЕГІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА ЄС»**

Для представлення лекційних матеріалів та матеріалів практичних занять викладач та студенти використовують ноутбуки та мультимедійний проектор із застосуванням програми Power Point.



## 11. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

### Основна література

1. Архипенко І. Зарубіжний досвід формування та реалізації регіональної економічної політики / І. Архипенко. // Державне управління та місцеве самоврядування. – 2019. – №2. – С. 32–42.
2. Вакулич В. Політико-історичний вимір європейської традиції / В. Вакулич. – Кіровоград, 2000. – 62 с.
3. Віткова В. С. Європейська регіональна політика: загальна характеристика, виклики та перспективи для України [Електронний ресурс] / В. С. Віткова // Міжнародні та політичні дослідження. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <http://heraldiss.onu.edu.ua/article/view/173846>.
4. Гринько О. І. Регіональна політика Європейського Союзу : дис. канд. : 23.00.02 / Гринько О. І. – Маріуполь, 2019. – 235 с.
5. Грицяк І. А. Управління в Європейському Союзі: теоретичні засади / І. А. Грицяк. — К.: Видавництво НАДУ, 2005. — 235 с.
6. Державна регіональна політика: особливості та стратегічні пріоритети: моногр. / [за ред. З. С. Варналія]. - К.: НІДС, 2007. - 768 с.
7. Діланян А.А. Європейський Союз: [навч. посібник], А. А. Діланян. – К. НАОУ, 2003. – 72 с.
8. Європейський Союз та Україна: стратегія відносин в контексті розширення. — К.: К.І.С. 2006. — 207 с.
9. Європейський Союз. Словник-довідник. – К.: К.І.С. 2005. – 142 с.
10. Калитчак Р. Г. Регіоналізм у європейських інтеграційних процесах / Р. Г. Калитчак. – К. : Знання, 2007. – 303 с.
11. Колодійчук В. Єврорегіони: організаційна форма взаємодії прикордонних регіонів ЄС // Збірник наукових праць НДФІ.- №1.- 2007. – с.31-34.
12. Копійка В.В. Європейський Союз: заснування і етапи становлення: [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів] / В.В. Копійка, Т. І. Шинкаренко; Ін-т міжнар. відносин Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. — К.: Вид. дім «Ін Юре», 2001. — 445 с.
13. Кушнір М. О. Сучасні стратегічні орієнтири європейської регіональної політики /М. О. Кушнір // Стратегічні пріоритети. - 2013. №1 (26). - С. 146-149.
14. Лендел М. А. Регіон в системі прикордонного співробітництва : [монографія] / М. А. Лендел, П. Ю. Студеняк. – Ужгород : Карпати, 2009. – 472 с.
15. Мікула Н. А. Міжтериторіальне та транскордонне співробітництво : монографія / Н. А. Мікула. – Львів : ІРД НАН України, 2004. – 395 с.
16. Мусис Н. Усе про спільні політики Європейського Союзу / Н. Мусис; Пер. з англ. — К.:К.І.С., 2005. — 466 с.
17. Новікова О. Ф. Модернізація державної регіональної політики в контексті сталого та людського розвитку / О. Ф. Новікова, О. В. Панькова // Экономика и управление. - 2013. - № 3. - С. 143-148.

18. Олійник В. Теоретичні засади та практика моніторингу регіональної політики ЄС / В. Олійник, О. Гончарова // Міжнародна економічна політика. - 2014. - №2 (21). - С. 155-178.
19. Чужиков В. І. Глобальна регіоналістика: історія та сучасна методологія : моногр. - К. : КНЕУ, 2008. - 272 с.
20. Шамборовський Г.О. Регіональна політика Європейського Союзу: [навч. посіб.] / Г.О. Шамборовський. – К.: Знання, 2011. – 187 с.

### **Допоміжна література**

1. Закон України “Про стимулювання розвитку регіонів” [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2850-15>
2. Європейська регіональна політика: натхнення для країн, що не входять до ЄС? Застосування принципів та обмін досвідом /Office of the official publications of the European Union. - Luxembourg. 2009. - 16 с.
3. Козак Ю.Г. Міжнародна економіка: [навч. посіб.] / Козак Ю.Г., Лук'яненко Д.Г., Макогон Ю.В. та ін. – Вид. 2-ге, перероб. та доп. – Київ: Центр навчальної літератури, 2004. – 672 с.
4. Мельник А. Регіональна політика та підтримка регіонального розвитку: Порівняння досвіду Німеччини, ЄС та України / А. Мельник // Журнал європейської економіки. - 2003. - № 2. - С. 180-203.
5. Мікула Н. Євроевропейська співпраця і Україна //Спільний європейський простір: гармонізація мегарегіональних суперечностей: моногр. за заг. ред. Д. Г. Лук'я- ненка, В. І. Чужикова]. - К.: КНЕУ, 2007. - С. 284-301.
6. Савельєв Є. Передумови поглиблення і прискорення європейської інтеграції України / Є. Савельєв //Журнал європейської економіки. - 2006. - № 2. - С. 111-118.

### **Інформаційні ресурси в мережі Інтернет**

1. Гетьманчук М. Регіоналізація Європи: практика і теорія / Микола Гетьманчук, Олег Кукарцев. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.franko.lviv.ua>
2. Дубовик Б. Досвід міжнародної співпраці в рамках євро регіонів. Перспективи України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: [http://www.uspishnaukraina.com.ua/index.php?lang=uk&theme=analitics&ctg\\_id=4&item\\_id=31](http://www.uspishnaukraina.com.ua/index.php?lang=uk&theme=analitics&ctg_id=4&item_id=31)
3. Європейський інструмент сусідства та партнерства (ENPI)/ – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ppngo.org>.
4. Інституційний розвиток ЄС / Урядовий портал. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>
5. Конституція Європейського Союзу: проблеми та перспективи для України (за досвідом республіки Польща). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.db.niss.gov.ua/docs/polmil/120.htm>

6. Україна і Європейський Союз. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.eu/ua/catalog/european-union/ukraine-and-eu/>
7. Україна і ЄС: які недоліки співпраці для України? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.forest.lviv.ua/statti/ukraine\\_eu.html](http://www.forest.lviv.ua/statti/ukraine_eu.html)
8. Commission representation offices 2020 [Electronic source]. - Available at: [http://ec.europa.eu/contact/local\\_offices\\_en.htm](http://ec.europa.eu/contact/local_offices_en.htm)
9. European Commission, Regional policy Inforegio website: EU cohesion funding - key statistics, Available budget 2014-2020 [Electronic source]. – Available at: [http://ec.europa.eu/regional\\_policy/thefunds/funding/index\\_en.cfm](http://ec.europa.eu/regional_policy/thefunds/funding/index_en.cfm)
10. The future of EU regional policy [Electronic source]. - Available at: [http://www.globeco.ro/wp-content/uploads/vol/split/vol\\_2\\_no\\_1/geo\\_2014\\_vol2\\_no1\\_art\\_010.pdf](http://www.globeco.ro/wp-content/uploads/vol/split/vol_2_no_1/geo_2014_vol2_no1_art_010.pdf)